

HY/ Matematiikan ja tilastotieteen laitos
Johdatus matemaattiseen rahoitusteoriaan I, kevät 2016
Harjoitus -1 (28.1.2016)

Notaatio: $\mathbb{R}_+ = [0, \infty)$.

1. Olkoon V vektoriavaruus, esimerkiksi $V = \mathbb{R}^d$. Määritelmän mukaan $\mathcal{C} \subseteq V$ on konvekksi jos ja vain jos

$$x, y \in \mathcal{C}, 0 \leq \alpha \leq 1 \implies \alpha x + (1 - \alpha)y \in \mathcal{C}$$

Osoita että kun $n \in \mathbb{N}$,

$$x_i \in \mathcal{C}, \alpha_i \geq 0, i = 1, \dots, n \text{ ja } \sum_{i=1}^n \alpha_i = 1, \\ \implies \sum_{i=1}^n \alpha_i x_i \in \mathcal{C}$$

2. *Farkas' lemma*

Olkoon A ($d \times n$) matriisi, ja $b = (b_1, \dots, b_d) \in \mathbb{R}^d$.

Jompikumpi vaihtoehto on aina tosi:

- (a) On olemassa $x = (x_1, \dots, x_n)^\top \in \mathbb{R}_+^n$ jolla $Ax = b$
(b) On olemassa $y = (y_1, \dots, y_d) \in \mathbb{R}^d$ jolla $yA \in \mathbb{R}_+^d$ ja $b \cdot y < 0$.

Todista Farkas lemmän erottavan hypertason lauseen avulla.

Vihje Geometrinen tulkinta: olkoon $a_1, \dots, a_n \in \mathbb{R}^d$ A -matriisin sarakevektorit. Osoita että

$$\mathcal{C} = \left\{ \sum_{i=1}^n \alpha_i a_i : \alpha_i \in \mathbb{R}_+ \right\} \subseteq \mathbb{R}^d$$

joka on vektoreiden $a_1, \dots, a_n$ virittämä kaartio on konvekksi ja suljettu $\mathbb{R}^d$:ssa.

(a) ja (b), vastaavat vaihtoehtoja $b \in \mathcal{C}$ tai $b \notin \mathcal{C}$.

3. Osoita Gordonin lause: Olkoon matriisi $A \in \mathbb{R}^{d \times n}$. Silloin joko $Ax > 0$ jollekin $x \in \mathbb{R}^n$, ($r = (r_1, \dots, r_d) > 0$ tarkoittaa $r_i > 0 \forall i$),
tai $yA = 0$ jollekin $y \in \mathbb{R}_+^d \setminus \{0\}$.

Vedonlyöntifirma	a	b	c	d	e	f	g
Barcelona voittaa	1.85	1.80	1.95	1.80	1.85	1.85	1.75
Manchester City voittaa	4.30	4.55	4.35	4.30	4.55	4.60	4.70
Tasapeli	3.50	3.55	3.35	3.70	3.30	3.45	3.55

Taulukko 1: vedonlyöntikertoimet

4. Yhden vedonlyöntifirman kertoimet Barcelona-Manchester-City jalkapallopelille ovat: Barcelonan voitolle 1.85, Manchester city voitolle 4.3, tasapelille 3.5, Onko tämä hinnoitteilu systeemi arbitraasivapaa ? Voiko pelaajavastapuoli luoda arbitraasi ei-negatiivisilla painotuksilla (ilman lyhyitä positioita) ?

5. Taulukko (1) esittää 7 eri vedonlyöntifirmojen kerrointa Liverpool-Manchester-City pelille.

Tarkista onko olemassa arbitraasi-mahdollisuus pelaajavastapuolelle joka poimii parhaat kertoimet jokaiselta vedonlyöntifirmasta, ja pelaa ei-negatiivisilla painotuksilla.